

Sygn. akt I CSK 441/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa C. M.

przeciwko Gminie Miasta G.

o nakazanie złożenia oświadczenia woli,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powódka C. M. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), oddalającego apelację skarżącej w sprawie o zobowiązanie Gminy Miasta G. do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie ustanowienia na rzecz powódki prawa użytkowania wieczystego bliżej określonej nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej

funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. instytucja przedsądu. Stosownie do ww. przepisów Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, ujętych w dwóch pytaniach. Pierwsze z nich dotyczyło dziedziczności ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej, mającej wynikać ze złożenia wniosku, o którym mowa w art. 207 ust. 1 u.g.n., a drugie tego, czy z ww. przepisu, w brzmieniu sprzed 15 lutego 2000 r., wynika konieczność przeprowadzenia całego procesu uwłaszczeniowego przez jedną osobę, czy też możliwe jest dochodzenie roszczenia z art. 207 ust. 1 u.g.n. przez następcę prawnego (spadkobiercę) posiadacza, który złożył stosowny wniosek.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony

do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zostało zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Przedstawione na wstępie zagadnienia prawne nie spełniają opisanych wyżej wymagań. Nie są one bowiem osadzone w realiach sprawy i nie przystają do stanowiska Sądu Apelacyjnego, które legło u podstaw zaskarżonego wyroku. Wypada przypomnieć, że Sąd ten, oddalając apelację od wyroku oddalającego powództwo, kierował się dwoma zasadniczymi, szeroko wyjaśnionymi argumentami: o nieprzysługiwaniu powódce uprawnienia, którego dotyczyło dochodzone roszczenie, oraz o tym, że roszczenie to – nawet gdyby przyjąć jego istnienie – byłoby przedawnione (s. 10-12 uzasadnienia SA). Konstruowane przez skarżącą zagadnienia prawne nie pozostają zatem w związku z osnową rozstrzygnięcia, a w konsekwencji wypowiedzenie się w kwestiach przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mogłoby przełożyć się bezpośrednio na ocenę trafności zapadłego w sprawie orzeczenia.

Wprawdzie zarzuty skargi kasacyjnej obejmują także kwestionowanie oceny o przedawnieniu się roszczeń powódki (punkt I podpunkt 3 *petitum* skargi), jednak problem ten – dotyczący wątku uzupełniającego stanowisko Sądu Apelacyjnego o nieprzysługiwaniu roszczenia - nie został objęty uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Należy zważyć, że w orzecznictwie

utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym związek między potrzebą wykładni przepisów prawa, jako przyczyną kasacyjną (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) a wynikiem postępowania kasacyjnego, nie może mieć warunkowego charakteru, uzależnionego od trafności poszczególnych zarzutów kasacyjnych. W innym razie na etapie orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania konieczne byłoby dokonanie wyprzedzającego badania zasadności podstaw kasacyjnych - co jest niedopuszczalne (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., V CSK 153/20). Tymczasem kwestie dziedziczności i ciągłości podmiotowej w realizacji uprawnienia mogłyby mieć znaczenie dla kierunku rozstrzygnięcia sprawy tylko w razie uprzedniego przyjęcia, że skarżąca trafnie zakwestionowała pogląd Sądu Apelacyjnego o temporalnych aspektach dochodzonych uprawnień.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na jej oczywistą zasadność. Oparcie wniosku na tej przesłance wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Oczywista wadliwość kwestionowanego orzeczenia musi występować w ramach podstaw skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., III CKN 557/01).

Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

W ocenie skarżącej skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd drugiej instancji naruszył art. 327¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w ten

sposób, że „w zasadzie nie przywołał i nie wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co utrudnia jego zaskarżenie”. Wypada w tym miejscu przypomnieć, że zarzut uchybienia ww. unormowaniom może usprawiedliwiać podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania jedynie wyjątkowo: wówczas, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie posiada wszystkich koniecznych elementów lub zawiera braki uniemożliwiające przeprowadzenie jego kontroli kasacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., V CSK 115/18). Tym samym tylko szczególnie rażące, kwalifikowane wady obarczające uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia mogą przełożyć się na konkluzję o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2021 r., I CSK 227/20).

Dalsze wywody skarżącej prowadzą do wniosku, że w istocie kwestionuje ona niewskazanie przez Sąd Apelacyjny, czy podstawą prawną rozstrzygnięcia był art. 207 ust. 1 u.g.n. w brzmieniu pierwotnym, czy też znowelizowanym, to jest obowiązującym od 15 lutego 2000 r. Argumentacja powódki nie prowadzi jednak do wniosku o tym, by z opisanego względu zaskarżony wyrok nie poddawał się kontroli kasacyjnej lub by nie zawierał wszystkich koniecznych elementów.

Po pierwsze, skarżąca nie wyjaśniła, w jaki sposób rzekome niewskazanie, o którą z wersji art. 207 ust. 1 u.g.n. chodzi, przekładało się na wynik sprawy, względnie w jaki sposób uniemożliwiało kontrolę kasacyjną. Nawet ewentualna ambiwalencja w treści zaskarżonego orzeczenia dotyczyłaby, zdaniem samej powódki, dwóch możliwych wariantów podstawy prawnej rozstrzygnięcia; niewątpliwie sytuacja taka byłaby niepożądana, jednak trudno przyjąć, by dyskwalifikowała ona uzasadnienie wyroku w sposób pozwalający na przyjęcie, że zachodzi wyjątkowa sytuacja uzasadniająca uwzględnienie zarzutu kasacyjnego opartego na naruszeniu art. 327¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., a tym bardziej – by świadczyło to o oczywistej zasadności skargi.

Po drugie, skarżąca w zarzutach skargi oraz skonstruowanych przez siebie zagadnieniach prawnych odnosiła się do konkretnego brzmienia ww. jednostki redakcyjnej aktu prawnego, a zatem, jak należy mniemać, zdołała odtworzyć tok rozumowania Sądu Apelacyjnego.

Po trzecie, Sąd ten miał świadomość znowelizowania art. 207 ust. 1 u.g.n. w 2000 r., o czym jednoznacznie świadczy treść uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. Chociaż istotnie sposób przedstawienia motywów wyroku, także w warstwie graficznej i językowej, może budzić pewne zastrzeżenia, to nie można podzielić oceny skarżącej, że w uzasadnieniu wyroku nie zawarto podstawy prawnej rozstrzygnięcia lub by niemożliwa była kontrola kasacyjna orzeczenia, ze skutkiem oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.